

Oslo, den 31. august 1973.

Statsadvokaten i

Brann — etterforskning og behandling.

I. Den tekniske og samfunnsmessige utvikling har ført til økt fare for brann og til større risiko for mer omfattende skader enn tidligere. Brannskadene har da også i de senere år økt betraktelig både i antall og omfang. De økonomiske skader, som de brannlidte kan forsikre seg mot, kan tilnærmevis beregnes. Andre skader, tap og uhygge som voldes ved brann, lar seg vanskelig beregne og erstatte. Økningen i antall forsikringstilfelle og de store erstatningsutbetalinger som forsikringsselskapene har hatt i det siste, har resultert i at premiene er blitt satt opp. Det er beklagelig om dette skal føre til at det for større grupper av folket kan bli en økonomisk belastning å inngå forsikringsavtaler. Samfunnsmessig sett må både de økonomiske skader og alle andre skader og tap som oppstår eller voldes ved brann, registreres som tap.

Det er en viktig samfunnsoppgave å forebygge brann. I dette arbeidet er opplysning og informasjon av vesentlig betydning. Vissheten om at brann og branntilløp blir etterforsket av politiet med mulig straffereaksjon som følge, virker også utvilsomt forebyggende. Jeg finner derfor igjen å burde understreke betydningen av at brannsakene blir behandlet hurtig, og med den nødvendige grundighet. Nedenfor vil jeg sammenfatte tidligere gitte og nye påbud og direktiver som skal iakttas ved etterforskning og behandling av brann saker.

II. Når etterforskning skal skje og dens formål.

Påtaleinstruksens § 65 har bestemmelser om at branntilfelle bør etterforskes uten opphold. Fra dette embetet er det flere ganger innskjerpet at enhver brann skal etterforskes. Dette gjelder selv om brannen tilsynelatende ikke virker mistenkelig. Gjelder brannen større verdier, forutsettes etterforskningen iverksatt og avsluttet så raskt som mulig.

For politiet er det selvsagt en *primær* oppgave å undersøke om *straffbare handlinger er begått*. For å bringe dette på det rene vil det i

106

alminnelighet være nødvendig å få brannårsaken klarlagt. Det er imidlertid av den største viktighet at det foretas en energisk taktisk etterforskning parallelt med undersøkelsene som settes i gang for å finne fram til brannårsaken. Etterforskningen må nemlig foretas ut fra *et videre perspektiv*, og ta sikte på å oppklare straffbare handlinger som kan stå i forbindelse med brannen. Det kan være grove almenfarlige forbrytelser (strl. § 148), skadeverk (strl. §§ 291—292), forsikringsbedrageri (strl. § 272), forseelser mot strl. § 352, mot brannloven, bygningsloven, lov om brannfarlige varer (ildsfarlighetsloven) og forskrifter gitt i medhold av disse lover, forskrifter for elektriske anlegg, forskrifter om sikringstiltak mot brann ombord i skip m.m. — Ved ildspåsettelse er det av stor betydning å få klarlagt *motivet*. Det kan være pyromani, økonomiske interesser, hevn eller for å skjule andre straffbare handlinger som er begått.

Gjelder det brann i et lensmannsdistrikt og bistand til etterforskningen er nødvendig, må lensmannen ikke nøle med å underrette vedkommende politimester, jfr. påtaleinstruksens § 65, tredje ledd. Bistand til nødvendige tekniske undersøkelser bør også først søkes fra det lokale politikammer, og dernest — etter samråd med politimesteren — eventuelt utenfra.

I branntilfelle hvor sakene synes å bli *enkle og ukompliserte*, må det vurderes om det er nødvendig å foreta eller legge opp til en så vidt bred etterforskning som det i det følgende gis generelle retningslinjer og direktiver om.

III. Nærmere om etterforskningen.

1. Brannstedet må straks sperres, om nødvendig med betryggende vakt- hold, slik at bevis ikke blir forspilt. Det må påses at bevismidler ikke blir fjernet. Før undersøkelser er foretatt og nødvendige bevis sikret, må det i de aller fleste tilfelle kunne nedlegges forbud mot forandring av stilling på kraner, brytere m.v., forandring av elektrisk anlegg, ildsteder, fyringsanlegg, redskaper, maskiner og annet som kan tenkes å ha forårsaket brann. Åstedsrapport skal settes opp med kort beskrivelse av lokale forhold og med henvisninger til tegninger og fotografier.

Under etterforskningen må det snarest søkes klarlagt:

- Tidspunktet for brannen samt vind og andre værforhold på de aktuelle tidspunkter.
- Når det sist er foretatt brannsyn.
- Om offentlige myndigheter har gitt generelle forskrifter som er overtrådt, eller om det eksempelvis fra Brannsynet, Sprengstoffinspeksjonen, Elektrisitetstilsynet, Arbeidstilsynet, Skipskontrollen o.s.v. er gitt spesielle påbud til eiere/brukere av bygninger, verksteder eller fartøy m.v. og om disse påbud var etterkommet før brannen oppsto.

107

- Vanlige arbeidsoperasjoner på stedet før brannen.
- Spesielle brannfarlige arbeider kort tid før brannen (sveising o.l.).
- Bruk og/eller oppbevaring av brannfarlige varer og selvantennelige stoffer.
- Bruk av bar ild, f. eks. røyking, tømning av askebegre o.l.
- Ildsteder, piper, varmeovner, loddebolter, maskiner m.v.
- Uregelmessigheter ved det elektriske anlegget, om lys og/eller elektriske apparater sto innkoblet, da strømmen ble brutt o.s.v.
- Om uvedkommende har hatt adgang til stedet, og om vinduer/dører sto åpne da brannvesenet kom til stede.
- Mulig arnested. Opplysninger fra de/den som oppdaget brannen eller som sist forlot stedet før brannen.
- Fra forsikringshold er det pekt på ønskeligheten av at det blir innhentet opplysninger om og eventuelt beskrivelse av bygninger, konstruksjoner, materialer, seksjonering m.v. samt brannens forløp og slokningsinnsatsen.

Brannstedet må undersøkes så tidlig som forholdene tillater. I mange tilfelle vil det være nødvendig å be om bistand fra branntekniske og andre sakkyndige. Foruten politiets egne eksperter, kan det allerede under åstedsgranskingen være aktuelt å varsle eller tilkalle fagfolk fra Arbeidstilsynet, Elektrisitetsilsynet, Skipskontrollen, Sprengstoffinspeksjonen,¹⁾ Norges elektriske materiellkontroll (NEMKO) og ikke minst teknisk utdannet befal fra det stedlige, eventuelt et nærliggende brannvesen.

2. Eventuell personskade skal nøye beskrives og den materielle brannskade så vidt mulig oppgis eller anslås. Eier- og leier/bruker-forhold må klarlegges.

Det må allerede på et tidlig tidspunkt innhentes nøyaktige opplysninger om brannlidtes forsikringsforhold samt dennes og familiens formues- og inntektsforhold. Det kan også ha betydning å få kjennskap til tidligere forsikringsavtaler i samme eller andre selskaper. Videre må det søkes klarlagt om eventuelle skadevoldere har ansvarsforsikring eller kombinert forsikring som i visse tilfelle dekker tap som volder på annens eiendom. Ofte vil det være en fordel at representanter for de aktuelle forsikringsselskaper blir kontaktet forholdsvis raskt.

Eventuelle tidligere skadeerstatninger på nåværende eller tidligere bo-/oppholds-/forretningssted og de tapsoppgaver som dengang ble gitt, bør bringes på det rene og eventuelt vurderes nærmere. Etterforskningsdokumentene i eventuelle eldre brann saker må straks rekvireres, gjennomgås og legges ved dokumentene i den nye sak inntil denne er ferdigbehandlet. Erfaringene viser at det kan være påfallende likhet mellom et eller flere punkter i hendelsesforløpet og de ytre om-

¹⁾ Om varsel til Statens sprengstoffinspeksjon, se Justisdepartementets rundskriv av 4/2-1916 og Kommunal- og arbeidsdepartementets rundskriv av 28/9-1950.

102

stendigheter ved brannene eller branntilløpene. Dette er det grunn til å vurdere nærmere hva enten det gjelder brann i boliger, hytter, telt, campingvogner, uthus, verksteder, arbeidsbrakker m.v. eller transportmidler.

3. Parallelt med innhenting og vurdering av bevismaterialet nevnt under nr. 1—2, må det foretas avhør av eventuelle mistenkte og av vitner. Regelmessig vil det være tilstrekkelig med utenrettslige avhør, men i spesielle saker kan det bli aktuelt med rettslig avhør eller rettslig forundersøkelse, jfr. påtaleinstruksens § 65, fjerde ledd.

Hva mistenkte og vitner skal avhøres om, kan det ikke gis noen almene direktiver om. Jeg vil imidlertid peke på visse forhold, som det i enkelte saker har vært mangelfulle opplysninger om:

Ved mistanke om ildspåsettelse må det klarlegges om det oppholdt seg mennesker i den eller de bygninger, som er brannskadet eller har vært truet av brann. Videre *hvor* i bygningene eventuelle personer oppholdt seg og om noen av dem var gått til ro for natten, om de på grunn av handikap, alderdom eller som følge av bygningskonstruksjonene eller andre forhold ville hatt vansker med å oppdage brannen og komme seg ut i tide. Av særlig betydning er det å få klarlagt om mistenkte *visste eller måtte regne med* at det oppholdt seg mennesker i bygningene.

I saker hvor det kan være mistanke om forsikringsbedrageri, må brannlidte og hans nærmeste alltid grundig avhøres om forsikrings-, inntekts- og formuesforhold. Opplysninger om utstyr og innbo, som den brannlidte formodes å ha hatt, må søkes skaffet til veie og sammenholdes med de tapslister som er innlevert. Har brannlidte krevd erstatning etter tidligere inntrådte brannforsikringstilfelle, bør tapsoppgavene sammenholdes og for visse punkter eventuelt foreholdes ham eller henne.

Hvor brann eller branntilløp antas forårsaket ved uforsiktig omgang med ild eller brannfarlige varer (ildsfarlige stoffer), er det nødvendig å få klarlagt mistenktes uaktsomhetsgrad. Det bør bringes på det rene hva som er skjedd i den nærmeste tid før brannen, f. eks. om det har vært tørket klær nær stråleovn, over kokeplate o.l., om det er brukt fyrstikk eller stearinlys på loft eller i uthus, om noen har røkt, om det er foretatt brenning av bråte, «daugras» eller halm i nærheten av hus, tining av vannrør med åpen flamme, skjødesløs behandling av aske og avfall eller filler, papirhåndklær, pussegarn o.l. gjennomtrukket av brannfarlige vesker m.v.

Videre er det av betydning å få klarlagt om mistenkte var klar over brannfaren, eller om han eller hun kjente eller burde kjenne til de brannfarlige egenskaper vedkommende apparat eller stoffer har, — samt andre opplysninger til vurdering av uaktsomhetssspørsmålet. Der-

som brannårsaken kan skyldes beholdere, apparater eller annen innretning, vil det være av betydning å få opplysninger om apparatets type, data m.v.

IV. Nærmere om saksbehandlingen.

Ved gjennomgåelsen av det materiale som etterforskerne skaffer til veie, må det på vanlig måte vurderes om det er grunnlag for å gi ordre eller direktiver om mer omfattende etterforskning med tanke på om det kan foreligge ildspåsettelse, skadeverk, forsikringsbedrageri eller andre alvorlige straffbare forhold. I forseelsessaker kan det være både ønskelig og nødvendig med supplerende etterforskning for å få bedre grunnlag for bevisvurdering og subsumsjonsskjønn. Vurderingen av mistenktes uaktsomhetsgrad, kan i mange tilfelle bli lettere å foreta ved at noen få tilleggsopplysninger innhentes.

Spesielt vil jeg fremheve:

1. Er det mistanke om *ildspåsettelse* og kan det bli tale om siktelse for overtredelse av strl. § 148, må uttalelse fra brannsakkyndig *alltid* innhentes. I disse alvorlige saker, hvor maksimumstraffen er livsvarig fengsel, vil det normalt bli nødvendig å foreta judisiell observasjon av mistenkte. Dersom ikke tungtveiende grunner taler imot, må mistenkte i slike saker begjæres fengslet, jfr. strpl. § 228 a, første ledd, kfr. annet ledd.

2. I saker hvor brann er forårsaket ved sveising, skjæring og annen bruk av åpen ild med høy temperatur, har etterforskningen tidligere noe ensidig vært rettet mot arbeiderne. Dette i motsetning til f. eks. i Sverige hvor undersøkelsen særlig har tatt sikte på å vurdere arbeidsledernes forhold. Som jeg tidligere har fremholdt¹⁾, bør hele miljøet omkring den som manuelt utfører sveisearbeidet, bli gjenstand for etterforskning. Det bør undersøkes nærmere om bedriftsledelsen har gjort sitt ved å orientere om brannfare, om det er foretatt vernetiltak, nødvendig instruksjon og opplæring i bruk av sveise- og skjæreapparater, og om det er satt ferievikarer, uøvde læregutter eller andre ufaglærte arbeidere til å utføre sveisearbeid. Mellomleddene — driftslederne, formennene m.m. — kommer også klart inn i ansvarsvurderingen som eventuelle medvirkere.

3. Som nevnt foran under pkt. III—1, kan det allerede under åstedsgranskingen være aktuelt å tilkalle eksperter fra andre etater. Enten dette er gjort eller ikke, vil det ofte være fordelaktig og undertiden nødvendig å innhente ytterligere sakkyndig uttalelse før det tas avgjørelse i saken. Norsk Brannvern Forening gir etter anmodning sak-

¹⁾ Rundskriv nr. 7/1970.

110

kyndig uttalelse på enkelte fagtekniske områder, og vil hjelpe til med å finne frem til aktuelle myndigheter eller organisasjoner som antas å kunne gi branntekniske opplysninger og råd av forskjellig art.

I saker hvor brann antas oppstått i eller ved ildsteder eller apparater som bruker olje, petroleum o.l. som brensel, har det siden 1959 vært praksis å forelegge saksdokumentene m.v. for Statens branninspeksjon til uttalelse før det er tatt avgjørelse i saken. Branninspeksjonen, som har myndighet til å godkjenne¹⁾ apparater av denne art, har vært interessert i å få best mulig oversikt over utviklingen på dette område for i tide å kunne fremme forslag til apparatenes utførelse og til bruken av dem. I mange tilfelle har branninspeksjonen kunnet gi positive opplysninger til oppklaring av brannen. Det har derfor vært av gjensidig interesse at sakens dokumenter har vært forelagt branninspeksjonen. Denne ordning bør opprettholdes. Det er forutsatt at branninspeksjonen, som tidligere var knyttet til Norges Brannkasse, men som fra 1. januar 1972 administrativt er underlagt Kommunal- og arbeidsdepartementet, vil behandle og ekspedere sakene raskt. Det vises for øvrig til at Statens sprengstoffinspeksjon (eller den departementet bestemmer) skal godkjenne²⁾ beholdere, apparat eller innretninger som blir brukt til oppbevaring, behandling, transport av eller handel med brannfarlige varer.

Hvor brannen kan skyldes elektrisitet eller elektriske anlegg bør sakene sendes Elektrisitetstilsynet eller Det stedlige tilsyn til uttalelse før det tas avgjørelse i saken.

4. I forseelsessaker hører påtalen under politiet. Brann saker hvor det reageres etter forseelsesbestemmelser, skal etter påtaleinstruksens § 65, femte ledd, likevel i regelen forelegges statsadvokaten og Norges Brannkasse før endelig avgjørelse i saken tas. Ved oversendelse av sakens dokumenter til statsadvokaten, må det gis en fullstendig innstilling med uttalelse om hvilken beslutning som aktes tatt i påtalespørsmålet og hvilken reaksjon som aktes valgt. Statsadvokaten gir uttalelse om han har merknader å gjøre til den forføyning politiet akter å foreta. Dette gjøres enten før eller etter at saken har vært i Norges Brannkasse.

Også i de tilfelle hvor saken finnes å kunne avgjøres ved påtaleunntatelse (advarsel), må beslutningen gis i form av en vanlig innstilling med angivelse av straffebudet med lovens og eventuelt forskriftenes aktuelle gjerningsinnhold, og en faktisk beskrivelse av den eller de straffbare handlinger som er begått samt eventuelle oppstilte vilkår for påtaleunntatelsen.

1) Se brannlovens § 27 og byggeforskrifter av 1/8-1969 kap. 49: 321.

2) Se lov av 21/5-1971 om brannfarlige varer § 6, annet ledd.

Etter de opplysninger jeg har fått, blir reglene i påtaleinstruksens § 24, annet og fjerde ledd, ikke alltid fulgt i brann saker som avgjøres ved påtaleunntatelse (advarsel). Jeg finner derfor å måtte innskjerpe at også påtaleunntatelser for forseelser *skal* meddeles i samsvar med påtaleinstruksens § 24, annet ledd. Det bemerkes imidlertid at siktede etter strpl. § 85 i.f. ikke kan kreve at påtalemyndigheten bringer disse (forseelses)saker inn for retten.¹⁾ Også i forselessaker som avsluttes ved beslutning om påtaleunntatelse, *skal* det forholdes som bestemt i påtaleinstruksens § 24, fjerde ledd.

Påtaleinstruksens § 65, femte ledd, siste punktum, har regler om når politiet kan unnlate å sende sakens dokumenter til Brannkassen via statsadvokaten før saken er avgjort. Ved den revisjon av påtaleinstruksens som trådte i kraft 1. januar 1969, fikk setningen en noe vag og upresis formulering. Det var ikke meningen i særlig grad å begrense praksis med hensyn til hvilke saker som på forhånd skal sendes Brannkassen til gjennomsyn. Bare hvor sakene er ubetydelige og hvor årsaks- og ansvarsforholdet er helt på det rene, kan dette unnlates.

Brannkassen og de øvrige forsikringsselskaper er interessert i å få best mulige opplysninger om branntetterforskningen. Dette bl. a. for å kunne arbeide med brannteknisk informasjon basert på faktisk kilde-materiale. Branntilløp og småbranner lar seg ofte lettere rekonstruere og årsaksbestemme enn de store branner med totalskader. Politiet bør også ha for øye denne siden av saken, og ikke bare den rent straffere-ttslige, når avgjørelse skal tas om saken skal forelegges Brannkassen før endelig avgjørelse tas.²⁾

5. For branntilfelle som etterforskes og behandles som forbrytelses-saker, skal den vanlige ekspedisjonsmåte følges, jfr. påtaleinstruksens § 20. Bare i de tilfelle hvor politiet ønsker en nærmere uttalelse, fore-legges sakens dokumenter for Norges Brannkasse eller andre forsik-ringsselskap. Utlånsbegjæringer fra vedkommende forsikringsselskap må behandles i samsvar med reglene i påtaleinstruksens § 74, femte og sjette ledd.

6. Under etterforskningen må det i brann saker som i andre straffe-saker vises varsomhet med utlån av dokumenter til andre enn for-svarerne. I hvilken utstrekning forsikringsselskaper eller deres repre-sentanter *under etterforskningen* bør få kunnskap om de opplysninger som er kommet frem, kan det ikke gis noen alminnelige regler om. Dette må avgjøres i hvert enkelt tilfelle under hensyn til opplysningenes art og den diskresjon som etterforskningens formål og andre aktverdige interesser krever.

1) Se rundskriv nr. 2/1968.

2) Se også rundskriv nr. 1/1969 s. 5.

112

7. Dokumenter vedrørende brannsaker skal etter endringen av påtaleinstruksen fra 1. januar 1969 som hovedregel arkiveres ved politikamrene. Dokumentene i saker vedrørende brann ombord i båter/skip skal imidlertid fortsatt ekspederes gjennom skipsinspektøren til Sjøfartsdirektoratet¹⁾, hvor de arkiveres.

V. Avkortning i erstatning for brannskade.

Etter lov av 6. juni 1930¹⁾ om forsikringsavtaler § 18, annet ledd, jfr. § 19, siste ledd, kan det i visse tilfelle foretas avkortning i erstatningen når forsikringstilfellet er fremkalt ved grov uaktsomhet av forsikringstakeren eller den vedkommende på branntiden var gift med. I avkortningspraksis er for øvrig § 19, siste ledd, også gitt anvendelse i tilfelle hvor forsikringstakeren og skadevolderen ikke var gift med hverandre, men levde og bodde sammen som om de var ektefolk.

For å få mest mulig ensartet praksis i avkortningsavgjørelsene er det opprettet en Avkortningsnevnd, som gir rådgivende uttalelser til forsikringsselskapene om og i hvor stor utstrekning det bør foretas avkortning. Under sitt arbeid med avkortningsspørsmål har Avkortningsnevnden behov for å få straffesaksdokumentene til gjennomsyn når saken er avgjort. Dokumentene blir regelmessig begjært utlånt av vedkommende forsikringsselskap, som forelegger avkortningsspørsmålet for nevnden. Utlånsfristen bør ikke være for kort. En fast og gjennomført avkortningspraksis vil ha stor moralsk og preventiv betydning i det brannforebyggende arbeid. Også av denne grunn bør etterforskningen i brannsaker være slik at det både for påtalemyndigheten og Avkortningsnevnden er grunnlag for å kunne foreta en tilfredsstillende vurdering av mistenktes aktsomhetsgrad.

Politiet eller statsadvokaten trenger ikke lenger gi Avkortningsnevnden spesiell underretning om avgjørelsen i brannsaker. Påtalemyndigheten vil heller ikke få fortløpende underretning om nevndens avkortningsavgjørelser. Bare i de tilfelle Avkortningsnevnden har noe spesielt å bemerke til brannsakens etterforskning eller avgjørelse, vil underretning bli gitt til riksadvokaten. For øvrig kan politiet og statsadvokatene gjøre seg kjent med avgjørelsene i de årlige oversikter over nevndens virksomhet som blir offentliggjort.

VI. Straffereaksjonen i brannsaker.

Påstandene i *forbrytelsessaker* hvor det er reist tiltale, må selvsagt bli gjenstand for en konkret vurdering. Om straffereaksjonene i disse saker, finner jeg det derfor lite formålstjenlig å si noe generelt.

I *forseelsessaker*, som er søkt avgjort ved utferdigelse av forelegg, har straffereaksjonen i de siste tiår virket lite differensiert og gjen-

¹⁾ Påtaleinstruksens § 74 annet ledd. Rundskriv nr. 10/1968.

nomgående *svært mild*. Jeg er klar over at mildheten i reaksjonene kan ha sammenheng med at mange brannlidte, som kommer under strafforfølgning, har relativt liten formue og inntekt, og at de ved brannen kan ha lidt tap. Allikevel mener jeg det jevnt over er grunnlag for å *skjerpe* bøtestraffene. Videre bør det ved straffereaksjonene i større grad tas hensyn til straffeskylden — uaktsomhetsgraden — enn det hittil har vært gjort. En viss skjerpning av straffen synes å være både nødvendig og velbegrunnet, idet frekvensen av branner voldt ved uaktsomhet synes å være jevnt stigende.

Jeg vil spesielt nevne en bestemt kategori av branner som ofte forekommer, og som kan volde skader av stort omfang. Det gjelder *avfallsbrenning* eller bråtebrenning¹⁾ i nærheten av bygg m.v. og ute i åpen mark. I slike situasjoner vises det ofte en stor grad av skjødesløshet. Straffereaksjonen i mange av disse saker synes altfor mild. Preventive hensyn taler også for en strengere straff i disse saker.

VII. *Lover — forskrifter.*

I dette rundskriv om etterforskning og behandling av brann saker, er det neppe grunn til å komme nærmere inn på de materiellrettslige regler. I den senere tid er det imidlertid foretatt større lovrevisjoner på dette område. Jeg finner det derfor formålstjenlig kort å nevne et par av de aktuelle spesiallover m/ forskrifter som er av nyere dato.

1. Ved kronprinsreg. resolusjon av 29. mai 1970 ble det gitt sanksjon på stortingsvedtak om lov om brannvern m.v. Loven m/ forskrifter trådte i kraft fra 1. januar 1972. Fra samme dato er en del andre lover opphevet eller endret. Det vises for så vidt til Innst. O.XII.1969/70 s. 10 og 11.

Lov om brannvern m.v. gjelder for *hele* riket, både i by og på land. Det kan besluttes at loven ikke skal gjelde i en kommune eller del av den. Særlige bestemmelser kan gis om lovens anvendelse for sivile luft- havner og for Forsvarets flystasjoner (lovens § 1). Jeg nevner spesielt at bestemmelser om skogbrannvern er innarbeidet i loven.

Lovens faglige virkeområde er ikke nærmere definert. Brannvesenets plikt til å yte rednings- og slokningshjelp gjelder imidlertid enhver brann uansett objekt, — også brann i transportmidler (jernbanens rullende materiell, sporvogner, motorkjøretøy, fly og fartøyer) og brann i skog og mark. Ved brann f. eks. i skip og fartøyer vil plikten være betinget av at de ligger i eller i nærheten av havn eller havneområde.

Lovens *almene aktsomhetsregler* gjelder også enhver brann uansett objekt. Derimot er reglene om plikt til å gjennomføre brannsyn, feiing m.v. og retten til å påby branntekniske forbedringer bare ment

1) Se brannlovens § 40, jfr. § 26 nr. 1, annet ledd, jfr. forskrifter av 26/11-1971.

114

å omfatte bygninger, anlegg, opplag o.l., jfr. Ot.prp. nr. 59 (1968—69) s. 12. De almene aktsomhetsplikter er med hensikt formulert så vidt generelt at de også kan dekke nye faremomenter i tidens raske utvikling. En del mer spesielle bestemmelser i den tidligere brannlov (av 1954) savnes i den nye lov. De er nå gitt som utfyllende forskrifter i medhold av loven (lovens § 3).¹⁾

2. Lov av 5. april 1963 om vern mot brann i hotell og annet herberge, pleieanstalt m.v. (hotellbrannloven) trådte i kraft 1. juli 1963. Loven med forskrifter omfatter dels særlige bestemmelser om byggetillatelse og brukstillatelse ved oppføring av nye bygninger eller ved endring av bestående bygninger, dels bestemmelser om brannsikring i bestående bygninger. Loven har således sterk tilknytning til så vel bygningsloven som brannloven. Hotellbrannlovens bestemmelser er *ikke* innarbeidet i den alminnelige brannlov. Men det ble foretatt visse endringer i loven, bl. a. i § 9 om straffansvaret.

3. Ved kgl. resolusjon av 21. mai 1971 ble det gitt sanksjon på stortingsvedtak om lov om brannfarlige varer, som skal avløse ildsfarlighetsloven (av 1871), med visse unntak, og lov om lagring og forhandling av Calciumcarbide m.v. (av 1898). Loven er ennå ikke trådt i kraft. Om praktisk viktige overgangsbestemmelser m.v. vises til lovens kap. 8.

Loven gjelder for hele riket. Den tidligere forskjell mellom by og land er falt bort. Unntatt fra loven er brannfarlige varer ombord på skip som går inn under lov av 9. juni 1903 nr. 7 om statskontroll med skibers sjødyktighet (jfr. lovens § 1). Om avgrensningen til annen lovgivning vises for øvrig til Ot.prp. nr. 1 (1970—71) s. 10—13.

VIII. *Brann ombord i skip.*

Forebyggende kontroll med skip utføres av Skipskontrollens sjøkyndige og tekniske besiktigelsesmenn. Den tilbakevirkende kontroll er tillagt skipsinspektørene, som også leder etterforskningen i alle saker om skipsulykker. De nærmere bestemmelser om skipsinspektørenes politio- og påtalemyndighet fremgår av påtaleinstruksens § 80. Skipsinspektøren kan under etterforskningen søke bistand av det alminnelige politi, jfr. påtaleinstruksens § 82. I saker av særlig alvorlig art kan skipsinspektøren også få bistand av utvalget av særlig sakkyndige²⁾. Ved større skipsulykker som har ført til tap av liv og på eiendom, og hvor undersøkelsene antas å bli særlig omfattende og innviklet, kan det

1) Forskrifter av 26/11-1971. Se Norsk Lovtidend 1971 s. 1053—1069.

2) Jfr. lov av 9/6-1903 nr. 7 § 5, annet ledd samt regler om sakkyndig bistand ved etterforskning m. m. i tilfelle av større ulykker til sjøs, fastsatt av Handelsdepartementet den 16/1-1967.

115

nedsettes en undersøkelseskommissjon, jfr. sjøfartslovens § 314.¹⁾ Kommissjonens undersøkelser trer da istedet for sjøforklaring.

Om skipsinspektørens stedlige virkekrets vises til påtaleinstruksens § 81, jfr. straffelovens § 12.

Ved brann ombord i skip, som kan skyldes det elektriske anlegg, bør saksdokumentene før endelig avgjørelse treffes, forelegges til uttalelse for den myndighet/institusjon som har den forebyggende kontroll med anleggene (Elektrisitetstilsynet resp. vedkommende besiktigelsesinstitusjon eller Elektrisitetsdirektoratet).

IX. *Tidligere rundskriv om brann.*

Alle tidligere rundskriv om etterforskning og behandling av brannsaker, bortsett fra rundskriv av 8. juni 1970 om brannfaren ved sveising og skjæring, oppheves ved utsendelsen av dette rundskriv.

En del eksemplar av dette rundskriv vedlegges til fordeling blant politimestrene og lensmennene innen statsadvokatens distrikt.

L. J. Dorenfeldt

Magnar Flornes

¹⁾ Se for øvrig Norsk Lovtidend, 2. avd. 1968 s. 506 f.f. og Norsk Lovtidend nr. 22 for 1973 s. 819—20.

Oslo, 7. november 1973.

Statsadvokaten i

Fullbyrdelse — benådning.

Etter strpl. § 473, 1. ledd skal fullbyrdelse av straff iverksettes *uten opphold*. Dette er innskjerpet i tidligere rundskriv, men jeg har brakt i erfaring at dette i ikke liten utstrekning forsømmes. Jeg minner derfor om at fullbyrdelsesordre skal gis uten opphold straks dommen er rettskraftig, og gjenpart av fullbyrdelsesordren skal sammen med utskrift av dommen sendes vedkommende anstalt under fengselsvesenet til underretning.

Etter strpl. § 473, 2. ledd vil en benådningssøknad i alminnelighet innebære at fullbyrdelse ikke kan finne sted før søknaden er avgjort. Det er av betydning at den forberedende behandling av søknaden om benådning skjer raskest mulig for å hindre at fullbyrdelsen treneres. Men i de tilfelle hvor domfelte har stått under tilsyn vil det være ønskelig at det foreligger opplysninger om domfeltes forhold under tilsynstiden. Også andre opplysninger bør skaffes til veie hvis sakens karakter tilsier det. Jeg gjør imidlertid oppmerksom på at Justisdepartementet¹⁾ har gitt uttrykk for at politiavhør av den som søker benådning, må kunne unnlates i tilfelle hvor vedkommende politimyndighet etter en vurdering av forholdene i den enkelte sak finner det åpenbart at søknaden ikke vil vinne frem, og i tilfelle hvor det i søknaden ikke er angitt særlig begrunnelse som bør søkes verifisert gjennom forklaring fra vedkommende. I saker hvor man unnlater å foreta avhør, bør politiet gjennom bruk av egne registre og av opplysninger fra folkeregister, trygdekasse m.m. skaffe til veie utførlige personalopplysninger for sakens videre behandling.

Hvis søknaden om benådning avslås, skal fullbyrdelse i alminnelighet iverksettes uten opphold. Unntak gjelder for de tilfelle hvor Justisdepartementet ikke har funnet å kunne anbefale benådning, men har gitt uttrykk for at det ikke har noe å bemerke til at saken forelegges på ny på et senere tidspunkt og med fyldige opplysninger om domfeltes

¹⁾ Justisdepartementets brev av 18/1-1973 til riksadvokaten.